

Radicale vernieuwing zorg

Ondersteund door

GET-lab: zorgtechnologie ervaren en onderzoeken

Geplaatst op 19 mei 2020

Een kijkje in de keuken bij...

GET-lab / Avans Hogeschool

In deze reeks interviews we voorlopers die bezig zijn met het vernieuwen van het zorg- en welzijnsonderwijs. Het doel van de serie? Van elkaar leren! In deze aflevering:

Dr. Louis Neven, lector Active Ageing bij Avans Hogeschool, over de vraag: hoe kun je technologische innovaties beter laten aansluiten bij ouderen en bij

zorgprofessionals? En kenniskringlid Maartje Vermeer vertelt meer over de activiteiten van studenten in het GET-lab.

Louis Neven studeerde Cultuurwetenschappen in Maastricht en promoveerde aan de Universiteit Twente op een onderzoek naar de beeldvorming over ouderen bij ontwerpers en ingenieurs die technologieën ontwikkelen voor senioren. Hiervoor analyseerde hij onder meer een telecare-systeem voor ouderen en het ontwerp van een robot. "Ik observeerde eens de interactie tussen een robot en een oudere", vertelt hij. "Dat liep volslagen mis. Waarom? Voornamelijk, doordat de robot helemaal niet aansloot bij wat ouderen willen."

Genuanceerd verhaal

Jammer, vond Louis, want de vergrijzing noopt ons wel om de mogelijkheden van technologie voor ouderen serieus te nemen. "Er komen steeds meer ouderen en niet heel veel meer zorgprofessionals. Dus het is belangrijk om te onderzoeken wat zorgtechnologie kan betekenen voor senioren. Niet omdat ik denk dat technologie de zorgprofessional kan vervangen of altijd, in iedere situatie, leidt tot een verlaging van de werkdruk. Dat is een genuanceerd verhaal. Wel omdat zorgtechnologie een goede bijdrage kan leveren aan de zorg. Je ziet dit duidelijk tijdens de coronacrisis. Beeldbellen blijkt dan geen leuk extraatje, maar bittere

noodzaak.”

Start GET-lab

Toen Louis in 2013 bij Avans begon, zag hij dat er weliswaar veel gepraat werd over zorgtechnologie, maar dat er nog niet veel mee gedaan werd in de zorg- en welzijnsopleidingen. “We hadden toen al wel een opleiding gezondheidszorgtechnologie, maar juist bij de zorg- en welzijnsprofessionals die moeten gaan werken met technologie ontbrak het nog aan techniek in de opleiding. In dat gat ben ik gesprongen.” In 2015 opende in Breda het eerste GET-lab. “In 2019 zijn we begonnen met het opzetten van een tweede lab in Den Bosch.”

In een GET-lab komen onderwijs, onderzoek en praktijk samen. Docenten, onderzoekers, studenten en zorgprofessionals ervaren daar zelf hoe de technologie werkt en leren hoe je deze op een waardevolle manier kunt inzet in de zorg.

Aansluiten bij ouderen

Belangrijke onderzoeksvragen voor Louis Neven zijn: Hoe komen technologieën voor ouderen tot stand? Wat voor beelden van ouderen liggen ten grondslag aan technische innovaties? Hoe interpreteren senioren deze? En in welke mate sluiten zorgtechnologieën aan bij de levens, praktijken, rollen en identiteiten van ouderen? “Het blijkt dat de beelden die ontwerpers hebben van ouderen veel invloed hebben op de zorgtechnologie die ze maken. Hun idee is vaak: ouderen zijn ziek, zwak en misselijk en we moeten een product bedenken dat hen dingen uit handen neemt. Ze beschouwen senioren eigenlijk als passief en incompetent. Maar die zien dat zelf heel anders. Zij zeggen: “Oké, ik heb misschien osteoporose en hartfalen, maar ik ben ook een actieve vrijwilliger van de Voedselbank. Dus ik heb zo’n robot die van alles van mij overneemt echt niet nodig!”

Afstemmen op zorgprofessionals

Het is dus belangrijk dat ontwerpers beter afstemmen op de behoeften van de ouderen zelf, stelt Louis. Daarnaast moeten zij zich afvragen: sluit mijn innovatie aan bij de zorgprofessionals die ermee gaan werken? “Het komt immers maar al te vaak voor dat die dure interactieve tafel of leuke zorgrobot uiteindelijk ergens in een stoffige kast belandt, omdat niemand ermee uit de voeten kan”, zegt Louis, die aangeeft dat studenten van Avans zorgorganisaties wel op weg kunnen helpen bij het implementeren van technologische innovaties. “Zorgorganisaties kunnen bijvoorbeeld een techniek uitproberen, met hulp van studenten. Dan kunnen zij zelf ervaren of het iets is en meerwaarde heeft voor medewerkers en cliënten.” Ook kunnen medewerkers van zorgorganisaties workshops over zorgtechnologie volgen in het GET-lab. “We doen dat regelmatig en bieden dan maatwerk per organisatie.”

Docenten meekrijgen

Vooraf in de beginfase van het GET-lab bleek het ook heel belangrijk om docenten mee te krijgen, herinnert Louis Neven zich nog. “Niet iedereen zag meteen het nut van zorgtechnologie. Logisch, want niet iedereen had er al mee te maken gehad. Docenten konden daarom alle materialen uit het GET-lab lenen om ervaring mee op te doen. Zo konden ze zelf ervaren wat zorgtechnologie wel – en niet – kan betekenen

voor cliënten en zorgprofessionals. Het was verder vooral veel de verbinding zoeken met docenten die wel enthousiast waren voor zorgtechnologie en met hen kijken naar waar in het curriculum we een les of opdracht over zorgtechnologie konden inpassen. Vervolgens zagen andere docenten dan dat er leuke dingen gebeuren in het GET-lab en zo is het balletje langzaam beginnen te rollen.”

Studenten met VR-brillen

Studenten

Het GET-lab staat open voor alle studenten Mens en Techniek, Verpleegkunde, Social Work en Fysiotherapie. Maar andere studenten kunnen er ook terecht; zo is er de afgelopen jaren bijvoorbeeld samengewerkt met IT'ers, Bedrijfskunde, Communication & Multimedia Design en zelfs met de Kunsten. Studenten verdiepen zich in het GET-lab in vragen als: Wat werkt wel, wat niet? En waarom? “Er bestaat ook een heleboel technologische troep en daar moeten we vooral van wegblijven”, zegt Louis. “We willen het

eerlijke verhaal vertellen, niet mensen pushen om techniek te gebruiken. Daarnaast hebben we ook veel oog voor ethiek. We leggen studenten bijvoorbeeld een nieuwe zorgtechnologie voor en vragen: Vind je dit goede zorg? Of niet? En waarom dan?"

Samenwerking met mbo

Avans is ook een verbintenis aangegaan met lokale mbo-scholen. Tegen een vergoeding kunnen zij gebruikmaken van het GET-lab. Zij gebruiken onder andere de Virtual Reality-brillen, waarmee je bijvoorbeeld iets kunt leren over het menselijk lichaam of kunt ervaren hoe het is om in de schoenen van de patiënt te staan. "Het is heel waardevol dat ook de mbo-opleidingen het GET-lab gebruiken", zegt Louis, "omdat je immers ook graag wil dat mbo-opgeleide professionals competent zijn in het werken met zorgtechnologie én er kritisch over nadenken. Bovendien zij kunnen hun collega's op de werkvloer daar dan later weer in meenemen. Een ander punt is dat de doorstroming van mbo naar hbo een belangrijke uitdaging is voor onze school. We willen heel graag dat mbo-studenten die het aankunnen de stap naar de hogeschool weten te maken. Daar dragen wij met het GET-lab ook graag aan bij."

Meer lezen? Avans bracht onlangs het digitale magazine ['Sociale Technologie in Zorg & Welzijn: Let's Talk About Tech'](#) uit.

AAN DE SLAG IN HET GET-LAB

Wat leren studenten zoal in het GET-lab? Bij wat voor soorten onderzoek zijn ze betrokken en wat levert dit op? Maartje Vermeer, instructeur praktijkonderwijs bij het GET-lab in Breda, vertelt er meer over. En twee studenten doen in een filmpje hun verhaal.

In het GET-lab kunnen studenten allerlei nieuwe zorgtechnologieën uitproberen. Ook doen ze onderzoek naar de toepassingen van technologie. Maartje geeft een voorbeeld: "Een studente Verpleegkunde onderzocht de meerwaarde van 'Tessa' voor thuiswonende ouderen." Tessa is een sociale zorgrobot, die ouderen helpt herinneren aan kleine taken, activiteiten en geplande afspraken. Tessa viel erg in de smaak, zo vertelt de studente in dit filmpje:

Qbi stimuleert beweging

Maartje geeft nog een voorbeeld: "In het GET-lab hebben we onder meer een QBI Bewegingsstimulator. Met de Qbi kun je een balletje 'besturen' door je lichaam te bewegen: hoofd, romp, handen, heupen, armen of benen. Daarbij raak je de bal niet aan! De Qbi kun je gebruiken voor verschillende activerende spelvormen."

De gedachte hierachter is dat deze technologie mensen activeert om in beweging te komen. Studenten Fysiotherapie hebben onderzocht of dit daadwerkelijk het geval is. "Ze introduceerden de Qbi bij fysiotherapeuten en hun cliënten en brachten hun ervaringen in kaart. Uit hun

onderzoek kwam naar voren dat de Qbi inderdaad bruikbaar is, maar dat de gebruikers wel graag bepaalde bewegingen zouden willen herhalen, om de spierkracht te verbeteren. De Qbi had die herhaal-mogelijkheid nog niet. De studenten deden vervolgens een inhoudelijk en technologisch voorstel om dit element toe te voegen. Dit bespraken ze met de leverancier en die gaat hun voorstel uitvoeren.”

Interprofessionele onderzoeksprojecten

In het GET-lab werken studenten van verschillende studierichtingen samen aan onderzoeksprojecten, bijvoorbeeld binnen de interprofessionele Minor Active Ageing.” Maartje geeft een voorbeeld van een interprofessioneel onderzoek: “Drie studenten Mens en Techniek en een verpleegkundestudente bekeken samen hoe je oncologiepatiënten beter kunt voorbereiden op hun behandeling met behulp van Virtual Reality.” In dit filmpje vertellen ze er meer over:

De interprofessionele samenwerking in het GET-lab is voor studenten heel verhelderend, weet Louis: “Ze ervaren zo dat iemand met een andere achtergrond soms een heel ander, maar even legitiem, perspectief heeft op wat goede zorg is.”

Meer weten over het project Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®?

Kijk dan op: www.waardevolonderwijs.nl, volg onze sociale media of meld je dan aan voor de [nieuwsbrief](#).

Interview en tekst: Mieke Hollander (Zorg4Effect) en Femke van den Berg (Bureau Bisontekst). Beeld: Avans Hogeschool (studenten en ouderen met Qbi), Avans / Thijs van Gasteren (studenten met VR-brillen). Filmpje over Tessa: Niels van der Veen en Demi Renard. Filmpje over onderzoek studenten naar VR-brillen: Avans Hogeschool.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: [Vernieuwing onderwijs](#), [Radicale Vernieuwing Waarde-vol Onderwijs®](#)

Trefwoorden: [Onderwijs](#), [Waarde-vol onderwijs Leiden](#)